

Betingelsen om fyldestgørende offentligt tilsyn vil efter udvalgets opfattelse også være opfyldt, dersom fonden er underlagt det indseende og den styring, der følger af de almindelige statslige budget- og bevillingsregler, jfr. finansministeriets budgetvejledning 1979.

Endelig vil et tilstrækkeligt tilsyn kunne følge af reglerne i den lovgivning, hvorved fonden er oprettet eller af tilsynsbestemmelser fastsat af vedkommende minister for den pågældende institution. Som eksempel herpå nævnes lov nr. 179 af 14. maj 1980 om en værdipapircentral, især §§ 2, 3, 22 samt kap. 8.«

På denne baggrund foreslås i stk. 4-5 undtagelsesbestemmelser i tilfælde, hvor selvejende institutioner på grundlag af andre regelsæt end fondslovgivningen er underlagt et tilstrækkeligt fyldestgørende offentligt tilsyn. Stk. 4 indeholder visse generelle kriterier, hvorefter fonde undtages fra lovens anvendelsesområde. Disse kriterier suppleres i stk. 5 af en adgang til at undtage selvejende institutioner efter et konkret skøn.

I *stk. 4, nr. 1*, foreslås, at loven ikke skal gælde for fonde, der er oprettet ved lov eller i henhold til lov, og som er under tilsyn af staten.

Bestemmelsen tager typisk sigte på institutioner (fonde), som ikke ved kapitalforvaltning eller direkte eller indirekte ved udøvelse af erhvervsvirksomhed tilsigter at opnå indtægter til uddeling til bestemte formål. Det er karakteristisk for disse institutioner, at de varetager funktioner af hovedsagelig offentligretlig karakter, og at der derfor er behov for regler, der er tilpasset disse funktioner. Det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt – for visse fonde næppe engang muligt – at lade fondslovene gælde. Som eksempler på fonde, der ud fra ovennævnte kriterier undtages fra loven, kan nævnes Værdipapircentralen (lov nr. 179 af 14. maj 1980), Københavns Fondsbørs (lov nr. 220 af 7. juni 1979 med senere ændringer), Danmarks Erhvervsfond (lov nr. 145 af 4. april 1960), Skibskreditfonden (lov nr. 143 af 17. maj 1961) og Rejsegarantifonden (lov nr. 150 af 10. april 1979).

Det er blevet overvejet, hvorvidt fonde oprettet på statsligt initiativ på anden måde end ved lov eller i henhold til lov, bør undtages fra loven. Det er imidlertid forholdsvis sjældent, at staten opretter fonde, uden at dette sker ved lov eller i henhold til lov. Praksis viser dog eksempler på, at oprettelse er sket ved aktstykke til finansudvalget. F.eks. blev Dansk Institut for Prøvning og Justering (Dantest) oprettet af industriministeriet den 1. januar 1980 ved aktstykke nr. 170 af 12. december 1979.

Hvor oprettelse af fonde sker på andet grundlag end ved lov eller i henhold til lov, findes det imidlertid betænkeligt at foreslå en umiddelbar undtagelse fra loven, da der ikke i disse tilfælde haves den samme sikkerhed for, at der etableres et tilsyn som nævnt ovenfor. Undtagelse bør derfor kun gøres efter en konkret prøvelse, der hjemles i forslagens stk. 5.

I *stk. 4, nr. 2*, undtages særskilt Danmarks Nationalbank samt tre særlige grupper af selvejende institutioner: sparekasser, pensionskasser og godkendte realkreditinstitutter.

Sparekasser skal ifølge bank- og sparekasseloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 35 af 30. januar 1981 med senere ændringer, være organiseret som selvejende institutioner, og deres virksomhed er fuldt ud reguleret af bank- og sparekasseloven. Dette medfører et omfattende tilsyn udøvet gennem tilsynet med banker og sparekasser, der påser overholdelsen af ikke alene bank- og sparekasseloven, men også af anden lovgivning.

Pensionskasser kan være organiseret som selvejende institutioner, og vil – på samme måde som andre virksomheder, der afgiver generelt tilsagn om ydelse af pension – være omfattet af lov om tilsyn med pensionskasser, jfr. lovbekendtgørelse nr. 163 af 26. maj 1959 med senere ændringer. Tilsynet udøves af forsikringstilsynet og angår såvel de berørte virksomheders drift som det sikkerhedsmæssige grundlag for opfyldelsen af pensionsforpligtelserne.

Kun realkreditinstitutter, der er godkendt af boligministeren i henhold til lov om realkreditinstitutter, jfr. lovbekendtgørelse nr. 233 af 25. maj 1977, er berettiget til at yde lån mod pant i fast ejendom ved udstedelse af obligationer. Realkreditinstitutter kan være organiseret som selvejende institutioner. For tiden er dette tilfældet for Byggeriets Realkreditfond og Industriens Realkreditfond (Dansk Landbrugs Realkreditfond omfattes ikke af lov om realkreditinstitutter, men af en særlig lov nr. 60 af 7. juli 1977).

Realkreditinstitutterne er i henhold til de ovennævnte love under tilsyn af boligministeren, der påser, at det enkelte institut overholder bestemmelserne i selve loven, regler udfærdiget i medfør af loven og instituttets vedtægter. Nærmere regler om tilsynet findes i boligministeriets bekendtgørelse nr. 593 af 15. december 1980 om tilsyn med realkreditinstitutter.

I *stk. 4, nr. 3*, foreslås en yderligere undtagelse for almenyttige boligselskaber, godkendte uddannelsesinstitutioner og teknologiske serviceinstitutter, såfremt fonden ikke ud over sit hovedformål